

Obecné noviny Liptovská Teplička

Tradícia s kráľovským výhľadom

XII. ročník

Číslo 2/2024 december

Vážení čitatelia, spoluobčania!

Rok opäť rýchlo ubehol. Niekedy sa zdá, že beží čoraz rýchlejšie, hlavne vtedy, keď máme veľa plánov, ale i veľa starostí a rozbehnutých aktivít. Mnohé sme stihli, niečo urobili navyše, v iných oblastiach sa nám darilo menej. Taký je život nevynímajúc ani samosprávu. Ohliadnuc sa za poslednými dvanástimi mesiacmi, najviac som hrdý na našu multifunkčnú halu. Verím, že ju budú využívať nielen žiaci na hodinách telesnej výchovy, športové kluby a záujmové útvary, ale i verejnosť. Čo ma teší, že v súčasnosti sa v nej v podvečerných hodinách stretávajú skupinky na cvičenie na trampolínach či posilňovanie. Jej využiteľnosť je však oveľa väčšia. Nezabúdajme, že šport a pohyb je v dnešnej dobe dôležitý pre telesné a duševné zdravie všetkých generácií. Nemajme zábrany športovať, či už v spomínanej hale, na našich športoviskách, v okolí obce. Napríklad aj v športovom areáli v Uhlárovej, kde združenie Obec v pohybe Street Workout s pomocou dotácie od obce rozšírilo možnosti posilňovania o nové stroje. Aj obec stále hľadá nové finančné možnosti na rozšírenie športovej ponuky napr. o ihrisko pre skateboardy, zapája sa do aktivít na povolenie cyklotrás, zmiernenie zákazu využívania bicyklov v okolí obce napr. na Andrejcovú. Skúsime, uvidíme... Významnú úlohu v udržaní a rozvoji športu v našej obci majú naše športové združenia, za čo im v mene svojom i vás občanov

ďakujem.

Úlohou obce je vytvárať spokojný domov pre svojich obyvateľov, pokryť čo najviac a v čo najväčšej kvalite ich potreby. Aj preto sme rok 2024 ukončili schválením zmeny územného plánu. Vznikli tak nové možnosti na rozvoj bytovej výstavby i cestovného ruchu.

Aspoň čiastočne sme vyriešili problém chýbajúceho lekára pre dospelých v našej obci. Zatiaľ ordinuje popoludní raz týždenne, dúfame, že časom bude v možnostiach ambulancie rozšíriť ordinácie hodiny. Veľmi vítanou novinkou je ordinácia urológie počas jedného dňa priamo v našom zdravotnom stredisku, ktorá by mala byť k dispozícii v úvode roka 2025. Snažili sme sa aj o znovuoživenie zubnej ambulancie, zatiaľ neúspešne. Pri zdravotníckej téme mi nedá nepoďakovať občianskemu združeniu Harmónia Liptovská Teplička za sprostredkovanie preventívnych kožných a urologických prehliadok. Ich osвета prevencie a prehliadky pomohli už mnohým občanom.

V tomto roku sme sa zamerali aj na úpravu a skrášlenie našej základnej a materskej školy. Terénnymi úpravami, výsadbou, vybudovaním parkovacích miest, oplotenia a výstavbou detského ihriska sme spolu so ZŠ s MŠ Š. Náhalku vytvorili pekný areál. Pokračovali sme aj v aktivitách na získanie prostriedkov na modernizáciu školy a využitie areálu na vyučovanie vo vonkajšom prostredí. Energetickú náročnosť budov riešime rekonštrukciou kúrenia a vybudovaním fotovoltických zariadení. Čaká nás rekonštrukcia strechy dolnej školy, ktorá je v havarijnom stave. Na túto opravu sme však získali aj dotačné prostriedky. Tu bola potrebná vzájomná spolupráca samosprávy so školou, ktorú môžem hodnotiť len pozitívne. Ďakujem vedeniu základnej školy za túto spoluprácu, ale i všetkým vyučujúcim za vzdelávanie našich detí, za ich úspechy i za to, že atmosféra v našej škole je pozitívna, čo vnímajú nielen deti a rodičia, ale i verejnosť.

Pozitívna odozva prichádza od občanov aj na riešenie bezpečnosti premávky na hlavnej ceste v ranných hodinách, pri príchode a odchode žiakov zo školy. Z ulíc už takmer vymizli voľne pobežujúce sa svorky psov, na ktoré ste mnohí upozorňovali. Je to výsledok obnovení Miestnej občianskej a preventívnej služby. Pracujú aj na zlepšení čistoty pri stojisku kontajnerov a parkovania vozidiel pod Kufajkou.

Uplynulý rok spríjemňovali život v obci kultúrne a spoločenské akcie: plesy, súťaže, koncerty, výstavy, slávnosti. Je to výsledok našich združení i obce. My sme im v rámci možností vytvárali materiálne, priestorové i finančné podmienky. Bez ich obetavej dobrovoľníckej práce by to však nešlo. Vážime si, čo pre našu obec robíte a ďakujeme vám. Ďakujeme aj všetkým občanom, ktorí nie sú v združeniach a prispeli k zveľadeniu či prezentácii obce.

Pri mnohých stretnutiach, a to nielen v našom regióne, vnímam vysoký kredit našej obce. Jej silnou stránkou sú možnosti využitia v cestovnom ruchu. Preto za veľký krok v roku 2024 považujem vstúpenie Liptovskej Tepličky do Karpatského euroregiónu. Očakávame prísun nových možností nielen pre samosprávu, ale aj pre miestnych podnikateľov v cestovnom ruchu, v službách. Spolu s poslancami obecného zastupiteľstva a zamestnancami obecného úradu sa snažíme našu obec zveľadovať a naplniť vaše potreby, aby bola Liptovská Teplička i naďalej dobrým miestom na život. Do roku 2025 vám prajeme hlavne zdravie, pokoj, mnoho osobných a pracovných úspechov.

Starosta obce Mgr. Slavomír Kopáč

LIPTOVSKÁ TEPLIČKA SA PO DESAŤROČIACH DOČKALA TELOCVIČNE

Otvorením multifunkčnej haly vo februári 2024 sa v Liptovskej Tepličke vytvorili nové možnosti na šport. Priestory využíva hlavne miestna základná škola, ktorá sa stala jej prevádzkovateľom, svoj čas na prípravu a rozvoj telesnej zdatnosti dostali aj organizácie z obce. S využitím haly sa počíta aj pri niektorých kultúrnych podujatiach. Víziou obce i základnej školy je prilákať čo najviac používateľov z verejnosti, ktorým je telocvičňa k dispozícii v podvečerných hodinách a počas víkendov.

Halu 9. februára 2024 slávnostným prestrihnutím pásky otvorili štátny tajomník pre šport Ministerstva cestovného ruchu a športu SR Ján Krišanda, člen správnej rady Fondu na podporu športu Miroslav Dráb, starosta obce Liptovská Teplička Slavomír Kopáč, riaditeľka ZŠ s MŠ Š. Náhalku Melánia Sopková a Ivan Ondko, predseda predstavenstva zhotoviteľa, firmy Arprog. Následne sa už priamo v hale prihovorili prítomným zástupcom samospráv a škôl z regiónu, žiakom a verejnosti.

V bohatom programe vystúpili zástupcovia športových a kultúrnych organizácií z obce a žiaci základnej školy. Halu po nedeľnej sv. omši 11. februára požehnal pán farár František Bebko. Následne si budovu a základnú školu, ktorá si pripomínala 90. výročie otvorenia, pozrela verejnosť.

Obec získala na výstavbu multifunkčnej haly dotáciu z Fondu na podporu športu vo výške takmer 766 000 eur. Výstavbu 22 000 eur podporil aj Prešovský samosprávny kraj. Hlavnú časť nákladov hradila obec z vlastného rozpočtu a úveru.

Spomínaná multifunkčná hala mal v čase jej otvorenia len minimálnu telocvičnú výbavu. Finančné prostriedky na kompletne zariadenie nepostačovali, obec tak hľadala ďalšie zdroje a bola úspešná. Z programu Výzva pre región 2024 Prešovského samosprávneho kraja získala na tento účel 66 870 eur. Spolu s dvadsaťpäť percentnou spoluúčasťou obce vytvorili dostatočné financovanie dovybavenia športoviska: hlavného basketbalového ihriska, tréningového basketbalového ihriska, rozhodcovského stanovišťa, volejbalového ihriska, hádzanárskeho, gymnastického, bedmintonového, florbalového vybavenia, časomery, ochranných štítov, matracov, sietí, deliacich závesov a ochrannej podlahy. Deliace závesy umožňujú využívať hraciu plochu naraz viacerým triedam a skupinám. Technické možnosti sklápania vybavenia, ochranná podlaha či závesy zakrývajúce tribúnu dokážu priestor upraviť aj na kultúrne a spoločenské podujatia.

(Pokračovanie na str.3)

(Poračovanie zo str. 2)

Verejnosť má halu k dispozícii na hry: futbal, florbal, bedminton, basketbal, volejbal, hádzaná za poplatok 25 € za hodinu. Objednať sa môžete prostredníctvom rezervačného systému na webovej stránke základnej školy, prípadne na telefónnom čísle 0911 793 112.

Zmenila sa nielen telocvičňa, ale aj jej okolie. Terénymi a výsadbovými úpravami prešiel školský dvor pred budovami, osadené bolo oplotenie, pre parkovanie automobilov slúži nové parkovisko.

Vítanou novinkou je nové detské ihrisko pri budove materskej školy, ktorého výstavbu podporilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR dotáciou 48 000 eur.

Ekologické multifunkčné detské ihrisko je viacgeneračným priestorom s oddychovou zónou a hracími prvkami pre deti, vrátane detí so špeciálnymi potrebami. Vznikla nová možnosť nielen športového, ale aj sociálneho a inkluzívneho využitia pre deti a rodiny.

Mgr. Katarína Fedorová

DETSKÉ IHRISKO PRE VŠETKÝCH

NA NOVÉ PROJEKTY JE POTREBNÉ BYŤ PRIPRAVENÝ

Úspešnosť v získavaní finančných prostriedkov z dotácií je podmienená tým, ako je žiadateľ pripravený na vyhlásené výzvy. Vo väčšine investičných projektov je neoddeliteľnou a povinnou súčasťou žiadosti rozpočet vo forme výkazu, výmeru, projektová dokumentácia, stavebné povolenie a neraz aj vysúťažený dodávateľ. Ak tieto podklady nemáte vopred pripravené, len z ťažkosťou ich viete vybaviť narychlo včas tak, aby ste mohli podať žiadosť a získať dostatočné hodnotenie. Výzvy na predkladanie žiadostí na získavanie dotácií totiž trvajú len niekoľko týždňov. Potrebné je tak načrieť do vlastného rozpočtu a spomínané podklady pripraviť vopred a potom už len čakať na vhodnú výzvu. Vždy je tu riziko, že neúspešná žiadosť skončí v šuflíku alebo si časom bude vyžadovať aktualizáciu, tomu sa však žiaden žiadateľ nevyhne. Stopercentná úspešnosť neexistuje a financovanie len z vlastných zdrojov neprináša dostatočne rýchly rozvoj obce a pokrytie potrieb obyvateľov.

Ako bola obec Liptovská Teplička pripravená v roku 2024 a aká bola jej úspešnosť, si môžete pozrieť v priloženej tabuľke.

	Projekty podané v roku 2024	stav projektu	dotácia (eur)	vlastné zdroje (eur)	financie spolu (eur)
1.	Revitalizácia trhoviska na ulici Teplická	schvalený	88 314,49	540,00	88 854,49
2.	Vybavenie športových objektov - multifunkčná hala	schválený, zrealizovaný	66 870,00	15 574,80	82 444,80
3.	Zariadenie pre seniorov	čaká na vyhlásenie výzvy		172 594,00	172 594,00
4.	Rekonštrukcia kúrenia ZŠ s MŠ Š. Náhaluku	schválený, zrealizovaný	545 598,04	28 715,69	574 313,73
5.	Odstránenie havarijného stavu na budove ZŠ				
	*strecha zelená budova školy	schvalený	109 000,00		109 000,00
	* stropy nová budova ZŠ – podklady na novú žiadosť	čaká na vyhlásenie výzvy			
6.	Miestna občianska a preventívna služba	schválený, v realizácii	244 300,37		244 300,37
7.	Kováčska dielňa	v schvaľovacom procese	192 503,75	780,00	193 283,75
8.	Rekonštrukcia kotolne s využitím obnoviteľných zdrojov energie	čaká na vyhlásenie výzvy		6 000,00	6 000,00
9.	Výstavba fotovoltických zariadení na výrobu elektriny pre budovu ZŠ	čaká na vyhlásenie výzvy		6 000,00	6 000,00
10.	Kamerový systém	čaká na vyhlásenie výzvy		4 860,00	4 860,00
11.	Detské ihrisko pri ZŠ s MŠ Š. Náhaluku	schválený, zrealizovaný	48 000,00	6 219,00	54 219,00
12.	Nákup traktora	čaká na vyhodnotenie	15 000,00		15 000,00
13.	Fotovoltaika multifunkčná hala	zrealizovaný		7 564,91	7 564,91
14.	Prípravná a PD "Výstavba nájomných bytov"	čaká na vyhlásenie výzvy		1 500,00	1 500,00
15.	Prípravná a PD "Výstavba a modernizácia miestnych komunikácií v obci"	čaká na vyhlásenie výzvy		1 500,00	1 500,00
16.	Kancelária prvého kontaktu	zrealizovaný		9 000,00	9 000,00
17.	Výbudovanie novej športovej infraštruktúry	podaný	117 822,71	13 091,41	130 914,12
18.	O odpadoch v našej škole (žiada ZŠ)		8 000,43		
19.	Rekonštrukcia malej infraštruktúry v obci	podaný	82 477,17		
20.	Tanečná podlaha	podaný, neschválený			
21.	Rekonštrukcia a modernizácia školy v obci	podaný, neschválený			

Podaniu projektov predchádza ich schválenie komisiami a poslancami počas zasadnutí obecného zastupiteľstva. Reagujú na aktuálne potreby obce, avizované témy výziev a volebné programy.

Obec je však každoročne úspešná aj v malých projektoch, z ktorých získané dotácie pomáhajú financovať kultúrne podujatia, rekonštrukcie verejných priestorov, chodníkov či materiálne dovybavenie.

JUDr. Ľubomír Ferjančík (prednosta), Mgr. Katarína Fedorová

MIESTNA OBČIANSKA A PREVENTÍVNA SLUŽBA

Po viac ako ročnej prestávke bola v apríli 2024 obnovená činnosť Miestnej občianskej a preventívnej služby (MOaPS). Projekt je realizovaný v Programe Slovensko 2021 – 2027 a financovaný je z prostriedkov EÚ.

Vďaka nemu sa vytvorilo šesť pracovných miest pre obyvateľov obce. Pracovná náplň členov MOaPS je pomerne rozsiahla. Dohliadajú na bezpečnosť žiakov cestou do školy a zo školy, upozorňujú ich na dodržiavanie pravidiel cestnej premávky. Dohliadajú tiež na dodržiavanie povinnej školskej dochádzky a prípadné záškoláctvo riešia v spolupráci so školou a terénnymi sociálnymi pracovníkmi. Kontrolujú dodržiavanie poriadku a čistoty na verejných priestranstvách, monitorujú vytváranie nelegálnych skládok a hlásia zistenia. Problém nečistoty a veľkého množstva odpadkov hlavne na ulici Kufajka sa snažia riešiť pravidelným dohľadom pri veľkoobjemových kontajneroch. Upozorňujú obyvateľov na správne nakladanie s odpadom a potrebu jeho triedenia. Ďalšou z úloh členov MOaPS je monitorovať a hlásiť voľný pohyb túlavých zvierat. Viacerí občania upozorňovali na množstvo psov pohybujúcich sa v obci hlavne v ranných hodinách. Zásluhou našich MOaPS-károv sa tento problém podarilo pomerne úspešne vyriešiť. Majiteľov psov intenzívne upozorňujú na povinnosť zabezpečiť zvieratá proti voľnému pohybu a tiež informujú o možných zdravotných rizikách s tým spojených.

Činnosť MOaPS prispieva k občianskej zodpovednosti a k zlepšeniu vzájomných vzťahov všetkých skupín obyvateľstva.

Mgr. Anna Ivanová

KANCELÁRIA PRVÉHO KONTAKTU

Od polovice mája je na prízemí obecného úradu zriadená kancelária prvého kontaktu.

Priestory boli kompletne zrekonštruované, kancelária je oddelená presklenou stenou, čo umožňuje občanom vstupovať jednotlivo a pri vybavovaní majú zabezpečenú diskretnosť. V prípade čakania si môžu v malom vestibule posediť v pohodlných kreslách. Kancelária prvého kontaktu vybavuje overovanie podpisov a listín, administratívu k dani z nehnuteľnosti, poplatku za komunálny odpad, dani z ubytovania, uzatváranie nájomných zmlúv na hrobové miesta, výber poplatkov. Okrem platieb v hotovosti je možné platiť aj platobnými kartami. Kancelária bola zriadená za účelom zjednodušiť vybavovanie a tiež umožniť hlavne starším a zdravotne znevýhodneným občanom bezbariérový prístup k vybavovaniu úradných záležitostí.

Mgr. Anna Ivanová

ZA ODPAD SI PRIPLATÍME

Od 1. januára 2025 sa Všeobecne záväzným nariadením obce Liptovská Teplička č. 5/2024 mení a dopĺňa nariadenie č. 4/2023 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Obec určuje sadzbu poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na obdobie jedného kalendárneho roka vo výške 35 eur za osobu a rok, t.j. 0,0959 eura za osobu a kalendárny deň. Ide o navýšenie o 5 eur na osobu. Stále však vybrané poplatky nepokrývajú všetky náklady súvisiace s komunálnym odpadom. Do dvoch rokov je však možné očakávať navýšenie poplatku až na dvojnásobok. Pripravovaná legislatíva ohlasuje povinnosť uhrádzať všetky náklady na zber a odvoz odpadu z poplatkov obyvateľov. Pomôcť môže zlepšenie triedenia odpadov v obci, ale i otvorenie novej skládky v blízkosti okresného mesta, čím by sa znížili náklady zbernej spoločnosti na prepravu odpadu.

VODA Z ODKVAPOV NEPATRÍ NA CESTU

Mnohé domácnosti zvädzajú vodu zo svojich striech na miestne komunikácie a chodníky. Je to hlavne u starších stavieb a hospodárskych budov. Majitelia sa dopúšťajú porušenia ustanovení stavebného zákona a jeho vykonávacích právnych predpisov. Nesprávne odvedená voda navyše spôsobuje nepríjemnosti a môže byť príčinou úrazu i havárie, na čo upozorňujú občania i poslanci. Stavebný úrad už vo viacerých prípadoch vykonal šetrenie a nariadil vykonanie nápravy. Ak aj z vašej strechy a odkvapov steká voda na cestu, chodník, či susedov pozemok, vykonajte nápravu čím skôr.

red.

SEZÓNA 2023/2024 V TJ TATRAN LIPTOVSKÁ TEPLIČKA

Od 25. februára 2024 futbalový klub TJ Tatran Liptovská Teplička prešiel významnými organizačnými zmenami. Po odchode dlhoročného predsedu Tomáša Bruka prebral vedenie klubu Martin Praško. Spolu so zmenou vo vedení bol na výročnej schôdzi členmi zvolený aj nový výkonný výbor v zložení: tajomník Mário Fendek, ekonómka Jana Smolárová, hospodár Marcel Ovsiaak a členka výboru Katarína Pitoňáková.

Sezóna 2023/2024 priniesla pár zmien aj v trénerských zložkách. Tréneri Martin Janík, Patrik Kondula a Pavol Suchý nahradili dlhoročného trénera Milana Saba pri A-mužstve, pričom následne v jarnej časti Pavla Suchého vystriedal Jozef Pitoňák. Dorast U19 trénoval Dávid Bulava, žiakov U15 Milan Ujčík a prípravku U11 naďalej viedol Peter Fendek. Klub prechádzal v uplynulej sezóne stabilizačnou fázou s cieľom vylepšiť stratégiu a zavedený systém riadenia.

Sezóna 2023/2024 bola pre mládežnícke tímy veľmi úspešná. Dorast U19 obsadil v 5. lige organizovanej Podtatranským futbalovým zväzom 1. miesto a po vyše dekade sa opäť predstaví v krajskej súťaži.

Žiakom U15 sa taktiež podarilo obsadiť prvé miesto v 4. lige Podtatranského futbalového zväzu a tým aj obhájili prvenstvo zo sezóny 2022/2023. Z dôvodu nedostatočného počtu hráčov však nebolo možné prihlásiť tím do vyššej súťaže, keďže vyššia súťaž je organizovaná spôsobom starších a mladších žiakov.

Prípravka U11 obsadila v rámci svojej skupiny C tretie miesto, ktoré ju, bohužiaľ, do finálového turnaja nedostalo.

Dospelí sa počas celej sezóny držali v druhej polovici tabuľky, kde nakoniec obsadili 10. miesto. V tíme dostali tento rok viac priestoru domáci odchovanci dorastu, na ktorých by mužstvo chcelo stavať aj v budúcnosti.

Členovia TJ Tatran sa aktívne zapájali aj do verejnosprespešných prác v obci. V rámci iniciatívy "Adoptuj si ulicu" prispeli k vyčisteniu potokov a zberu odpadu v uliciach obce. Taktiež pomohli so skrášlením a prípravou areálu pred

Turnajom Tepličiek Slovenska vo futbale.

TJ Tatran aj týmto spôsobom vyjadruje vďaka všetkým sponzorom, najmä obci Liptovská Teplička za dlhoročnú podporu. Podakovanie patrí aj LSP v Liptovskej Tepličke, spoločnostiam OFTUM a AMM Solutions, Penziónu Váh, Vikartovskému mlynu a spoločnosti Brantner Slovakia. Vďační sme aj všetkým verným fanúšikom, ktorí nás počas uplynulej sezóny podporovali. Tešíme sa na vašu podporu aj v novej sezóne 2024/2025.

Výbor TJ Tatran

26. TURNAJ TEPLIČIEK VO FUTBALE

26. ročník futbalového turnaja Tepličiek Slovenska sa presunul mimo zaužívané poradie tento rok do Liptovskej Tepličky. U plánovaného organizátora totiž prebiehala rekonštrukcia futbalového areálu. To však nezabránilo usporiadať kvalitné stretnutie futbalových tímov štyroch obcí s názvom Teplička. Po roku sa tak na trávniku futbalového ihriska v Uhlárovej stretli nielen aktuálni hráči dorastu a dospelých, ale aj niekdajší hráči, pre ktorých je to vždy očakávané a obľúbené podujatie.

Pre domáce tímy to bol úspešný turnaj, keďže sa oba predstavili vo finálových zápasoch: Tím internacionálov získal 1. miesto a mužstvo dospelých získalo 2. miesto. Ocenenie si prevzal aj hráč internacionálov našej obce Peter Pitoňák, ktorý bol vyhodnotený ako najlepší strelec mužstiev tejto kategórie. Vyhodnocovali sa najlepší hráči jednotlivých tímov. V tom domácom získal titul najlepší hráč internacionálov Patrik Kondula, za A mužstvo Jaroslav Praško.

Pre divákov pripravili organizátori obec Liptovská Teplička a TJ Tatran aj doplnujúci program, v ktorom vystúpil žonglér s loptou Jakub Gáplovský. Prestávku medzi zápasmi vyplnila súťaž v strielani golón na počesť nedávno zomrelého bývalého hráča, známej osobnosti miestneho futbalu Františka Brtáňa (Šula). Deti sa mohli vyšantiť v skákacom hrade. Podujatím sprevádzal moderátor Marek Vaščura.

Turnaj priniesol nasledujúce výsledky:

A mužstvá

1. Tepličky (okr. Hlohovec)
2. Liptovská Teplička (or. Poprad)
3. Teplička nad Váhom (okr. Žilina)
4. Teplička (okr. Sp. N. Ves)

Internacionáli

1. Liptovská Teplička (or. Poprad)
2. Teplička nad Váhom (okr. Žilina)
3. Tepličky (okr. Hlohovec)
4. Teplička (okr. Sp. N. Ves)

Mgr. Katarína Fedorová

BEŽECKÉ PODUJATIA 2024

46. ročník Malého štrbského maratónu sa v roku 2024 konal 14 júla. Na štart jeho najdlhšej 31 km dlhej trate sa postavili dvaja zástupcovia z našej obce, obaja v kategórii muži 40 – 49 rokov. Marek Smolár (03:17:08) odbehol čas, s ktorým sa zaradil na 38. priečku a Martin Nahalka (03:29:06) skončil na 44. mieste. Víťazom behu sa stal Tibor Sahajda (01:48:16). V ženskej kategórii nad 50 rokov opäť maratón bežala pani učiteľka miestnej školy Danica Božová. Výsledný čas (03:07:14) jej zaručil 5. priečku kategórie. Najrýchlejšou ženou bola Petra Pastorová (02:09:50) z Českej republiky.

Beh po schodoch do neba sa bežal namiesto zaužívanej stredy pokusne v sobotnom termíne 6. júla. Očakávaný nárast bežcov to však neprinieslo, práve naopak. Na trať sa

postavilo menej dospelých. Zrejme preto, že v rovnakom termíne prebiehali v okolí súťaže dobrovoľných hasičov a iné podujatia.

Beh do svahu amfiteátra po terasovitých poliach odbehlo 17 dospelých a 79 detí do 18 rokov. Absolútnym víťazom sa stal už po druhýkrát Martin Misál z Liptovskej Tepličky, ktorý získal aj prvenstvo v kategórii muži do 39 rokov. Medzi mužmi nad 50 rokov bola prvá priečka obsadená rodákom Františkom Bulavom, ktorý v súčasnosti žije v Českej republike. Organizátorov teší stúpajúci trend účasti detí na bežeckých podujatiach, či už Behu po schodoch do neba i Malého štrbského maratónu. Aj v roku 2025 plánujú oba behy zorganizovať. Beh po chodoch do neba sa opäť pobeží v stredu.

Mgr. Katarína Fedorová

(Na foto zľava 2. Denis Tilesch, 1. Martin Misál, 3. Tomáš Bartko, starosta Slavomír Kopáč)

TJ TATRAN JESEŇ 2024/2025

Tabuľkové umiestnenia TJ Tatran

Dospelí sú zatiaľ priebežne na 13. mieste s 8 bodmi v tabuľke. Mužstvo zatiaľ zažíva jeden z najhorších výsledkov v rámci súťaže, kde dokázalo len dva krát vyhrať a dva krát remizovať, pričom na súperových pôdach nezískalo ani bod. Tím dospelých čaká počas zimnej prestávky kopec práce na zlepšení.

Dorast, ako nováčik v krajskej súťaži zatiaľ stojí na 8. mieste, čo korešponduje aj s ich cieľmi do tejto sezóny. Avšak v jarnej časti musia zbierať body aj naďalej.

Žiaci oproti minulým sezónam, kde obsadzovali vrchné priečky, sa zatiaľ musia zmieriť len s 9. miestom za dve výhry a jednu remízu. Tím žiakov nepochybne čaká v jarnej časti taktiež veľa práce.

Prípravka U11 je v rámci svojej skupiny za tri výhry priebežne na 3. mieste. Veríme, že našim najmenším sa v jarnej časti začne dariť trochu lepšie. TJ Tatran FB

OCENENÝ MATEJ BULAVA

7. decembra 2024 vyhlásil Podtatranský futbalový zväz najlepších hráčov z tímov dospelých v roku 2024 – Jedenástku roka. Tento rok bol medzi ocenenými aj hráč TJ Tatran Liptovská Teplička Matej Bulava. Srdečne gratulujeme a prajeme ešte veľa odohraných minút.

50 ROKOV FOLKLÓRNEJ SKUPINY TEPLIČAN

Ťahavé piesne mohutných hlasov chlapov, šlogárov, či zvonivé tóny trávnic nesúce sa poľanami v strmých svahoch podhorskej dedinky – to je Liptovská Teplička. Jednoduchá a práve preto krásna svojim duchom a tradíciami. Tie po desaťročia niesli jej obyvatelia no a v čase prerodu sveta v ten modernejší, sa uchovávanie tohto dedičstva ujali sporadicky vznikajúce a zanikajúce skupiny dospelých a mládeže, spevácka skupina pri Zväze žien i jednotlivci. Písal sa november v roku 1974, keď sa skupinka mládeže z Liptovskej Tepličky rozhodla založiť folklórnu skupinu, ktorú pomenovali Tepličanom. Tento názov hrdo nesie dodnes. Zanietení mladí navštevovali starších obyvateľov obce a z ich rozprávania čerpali námety a piesne do svojich programov. Tie sa predávajú z generácie na generáciu a tak znejú dodnes. Odvtedy uplynulo už päť desiatok rokov.

Práve toto výročie si folklórna skupina pripomenula v programe, ktorý uviedla počas soboty folklórnych slávností Pod Kráľovou hoľou 27. júla. Jedným z najkrajších momentov programu bolo, keď popri súčasných spevákoch, tanečníkoch, muzikantoch, aj nových mladých z prípravky skupiny, stáli na pódiu bývalí členovia Tepličanu. Prostredníctvom videoprezentácie fotografií a videí premietaných na veľkoplošnej obrazovke spomínali na svojich vedúcich, dlhoročných členov i najväčšie úspechy. Tepličan odprezentoval aj najznámejšie piesne a tance. V závere programu predstavil verejnosti svoje nové logo so symbolom dievčenskej party a družbového pierka. Súčasným, ale aj bývalým členom priamo na javisku poďakoval starosta obce Slavomír Kopáč a odovzdal finančný dar.

Aj počas druhého dňa folklórnych slávností pripravila folklórna skupina Tepličan pre divákov zaujímavé a netradičné vystúpenie. Program Krása v kroji ukrytá, ktorý bol akousi módnou prehliadkou krojov Liptovskej Tepličky, predstavila a pripomenula ich využitie v šatníku predošlých generácií. Živé modely prepojené s videoprezentáciou, tematické tance a spevy sa stretli s pozitívnym ohlasom u divákov.

Folklórna skupina Tepličan spolu s detským folklórnym súborom Turnička sa počas celého roka snažia o uchovávanie, prezentáciu kultúrneho dedičstva obce.

V roku 2024 pripravili folklórny večer Živý Betlehem, vynášali Majmorenu, spoluorganizovali šúlancovú súťaž, účinkovali pri pietnych spomienkach pri pamätníkoch, ale aj pri vítaní detí, jubilejných sobášoch, otvorení multifunkčnej haly, miestnych folklórnych slávnostiach, Dni matiek i na októbrovom Mesiaci úcty k starším.

Detský súbor Turnička bol úspešný na okresnej prehliadke spevu vo Svite, kde získal zlaté a strieborné pásma. Účinkoval tiež na Medzinárodnom festivale krojovaných bábik v Poprade, na Dni učiteľov a ďalších podujatiach obce. Mládež z občianskeho združenia Priatelia folklóru vypomáhala na mnohých podujatiach obce.

(Pokračovanie na str. 9)

(Pokračovanie zo str. 8)

Folklórna skupina Tepličan účinkovala aj na medzinárodnom festivale v poľských mestách Żory a Ratibor, v Háji na Slezsku (ČR) spolu so súbormi z Mexika, Ukrajiny, Čiech a Poľska.

Na Slovensku sa z ich vystúpení tešili v Považskej Bystrici, v Podbieli, v Kravanoch, v Lučivnej i v Harichovciach.

Činnosť folklórnych skupín by nebola možná bez podpory od obce Liptovská Teplička za čo v mene členov a divákov ďakujeme. Ďakujeme za vytváranie podmienok a podporu aj ZŠ s MŠ Štefana Náhaluku a ostatným, ktorí nás finančne i ľudsky podporili.

Za OZ Priatelia folklóru (FSk Tepličan, DFS Turnička) Mgr. Katarína Fedorová

PRIVÍTALI SME NOVÝCH OBČANOV

V nedeľu 22. septembra 2024 sa v sále spoločenského domu konala milá slávnosť víťania detí narodených v závere roka 2023 a v roku 2024.

red

NAJSTARŠIA OBČIANKA JULIANA BOHUNČÁKOVÁ

Krásnych 95 rokov oslávila v r. 2024 naša občianka Juliana Bohunčáková. Ku uvažnému jubileu jej zablahoželal starosta Slavomír Kopáč a obdaril ju darčekom košom a kvetmi. Jubilanťka sa zapísala do pamätnej knihy obce. Juliana Bohunčáková vychovala päť detí, teší sa zo sedemnástich vnúčat a pravnúčat.

VITAJTE MEDZI NAMI 2024

Samuel Brtán
Ivana Gažiková
Samuel Hrivňák
Stela Kondulová
Emma Zubáková
Jakub Házy
Azra Pačajová
Maroš Puška
Jasmína Bulavová
Ernest Dunka
Šimon Kováč
Kristína Prašková
Anna Ferencová
Drahomíra Zubáková
Ema Misiaková
Adam Ferenc
Martin Gažik
Lukas Husár
Oliver Bulava
Lukáš Puška
Sebastián Zemančík
Jasmína Zubajová
Zora Griglák
Henrich Kováč
Zuzana Nahalková
Benjamín Horváth
Adela Ďurovská

POKOJNÝ PES = SPOKOJNÝ GAZDA

Veľký počet chovaných a voľne pohybujúcich sa psov v našej obci je jednou z najdiskutovanejších a najemotívnejších tém medzi občanmi. Tento problém má negatívny dopad vo viacerých oblastiach života a narúša medzil'udské vzťahy. Na možnosti minimalizácie týchto nežiaducich skutočností sme sa opýtali MVDr. Lenky Gigacovej Vernerovej.

1. Objasnite nám, aký je rozdiel medzi chovateľom a množiteľom psov?

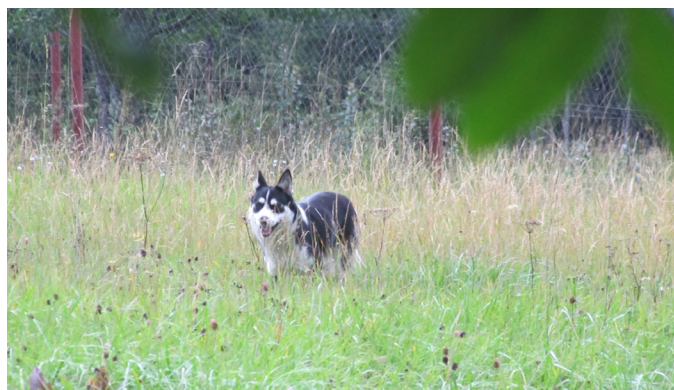
Chovateľ psov vlastní psov, ktorí majú preukaz o pôvode (rodokmeň), ktorý preukazuje pôvod psa minimálne tri generácie dozadu. Chovatelia sučiek, ktorí odchovávajú šteniatka majú zaregistrovanú chovateľskú stanicu, ktorá má jedinečný názov. Chovatelia chovajú psy s cieľom zušľachtienia plemena. Sú registrovaní v jednotlivých kluboch chovateľov, ktoré určujú podmienky pre chov konkrétnych plemien. Šteniatko, ktoré má minimálne osem týždňov, je začipované, zaočkované a 2 – 3 krát odčervené. Pri kúpe šteniatka s rodokmeňom viete, čo kupujete a nestane sa vám, že z údajnej čivavy narastie desaťkilový pes, alebo že to, čo mal byť nemecký ovčiak, je pes sotva polovičný so spadnutými ušami.

Na rozdiel od chovateľa, množiteľ odchováva šteniatka od psov, ktoré nespĺňajú všetky hore uvedené kritériá. Množitelia sú obvykle ľudia, ktorí chovajú šteniatka vyslovene za účelom predaja a čo najvyššieho zisku pri čo najnižších nákladoch. Šteniatka nemajú rodokmeň, často nie sú ani začipované a očkované. Množitelia nemajú registrovanú chovnú stanicu, ani žiadne zábrany predávať šteniatka ako takzvané „čistokrvné“, aj keď o tom neposkytujú žiaden dôkaz. Niektorí veľkomnožitelia ich chovajú dokonca v nevyhovujúcich podmienkach, vo veľkom množstve v pivniciach, maštaliach, v malých klietkach zanedbané, špinavé, napadnuté parazitmi. Množitelom sa stáva bohužiaľ aj ten, ktorý nezabráni nežiaducemu páreniu svojej sučky.

Ešte stále koluje medzi ľuďmi mýtus, že sučka by mala mať aspoň raz za život šteniatka, aby nemala zdravotné a psychické problémy. Dnes je už dokázané, že kotnosť a odchovanie šteniat nemá žiadne takéto zázračné zdravotné účinky a nie je kvôli tomu potrebné psy množiť.

2. Aký dopad má nežiaduce množenie psov?

V súčasnosti je situácia so psami kritická takmer na celom Slovensku. Útulky, ktoré prevádzkujú prevažne občianske združenia a niektoré mestá, sú preplnené. Ľudia si zadovážia psíka nevediac celkom presne, čo starostlivosť o psa obnáša. Stáva sa to aj vtedy, keď rodičia kúpia psa deťom, deti rýchlo stratia záujem a rodičia sa o psíka nestihajú starať, alebo keď im začne „prerastať cez hlavu“, zbavia sa ho. Nezriedka ho zanechajú niekde pri ceste, v lese alebo koncových dedinách, akou je aj tá naša. Samostatnou kapitolou je vyhadzovanie nechcených šteniat do kontajnerov, priekop a podobne. Nie je výnimkou zanechanie zvieraťa pred útlukom. Veľkým problémom sú nekontrolovateľne sa množiace psy v marginalizovaných komunitách, kde často nemajú svojho pána a vyrastajú doslova na divoko. Takéto psy je niekedy ťažko nielen odchytiť, ale aj niekam umiestniť. Nie sú zvyknuté na človeka, žijú vo svorkách, lovia lesnú zver.

3. Ako sa dá zabrániť nechcenému rozmnožovaniu?

Zabrániť množeniu psov sa dá predovšetkým kastráciou sučiek ale aj psov. Ďalším spôsobom u sučiek je možnosť podávania hormonálnych injekcií, ktoré zabraňujú háraniu. Tento spôsob má však aj nežiaduce zdravotné účinky, odporúčam ho len ako dočasné riešenie (napríklad, kým si majiteľ zabezpečí finančné prostriedky na kastráciu). U psov – samcov je možnosť podania podkožného implantátu, ktorý zablokuje účinok testosterónu a tvorbu spermií. Implantát účinkuje približne pol roka, potom sa tvorba spermií postupne obnoví. Kastrácia u psov je odobratie semenníkov. U sučiek sa odoberajú vaječníky a obvykle aj maternica (sučka sa po kastrácii už nehára).

4. Aké výhody prináša kastrácia pre psa?

U psov je to zníženie výskytu niektorých nádorov, ako sú napríklad nádory okolia konečníka, nádory prostaty a semenníkov. Znižuje sa aj riziko zranení spojených so vzájomnou agresivitou psov. U sučiek, ak sa kastrácia urobí v mladosti do dvoch rokov veku, je výrazne znížené riziko nádorov mliečnej žľazy. Takisto sa zabráni neskorším problémom s maternicou a vaječníkmi, ako sú nádory a zápaly. Kastráciou sa odstránia aj opakované takzvané falošné gravidity, kedy neoplođená sučka dva mesiace po hárani začne tvoriť mlieko a niekedy má aj príznaky, akoby mala šteňatá (hrabe si noru, nosí si tam hračky). U oboch pohlaví sa znižuje riziko prenosu chorôb a parazitov.

5. Môžu sa majitelia psov obávať aj neželaných následkov takéhoto zákroku?

Samotný operačný zákrok prevádzaný v celkovej anestézii nesie so sebou určitú mieru rizika. Komplikácie však bývajú veľmi zriedkavé, pokiaľ sa kastrujú mladé a zdravé psy. U kastrovaných psov aj sučiek môže dôjsť po kastrácii k nadmernému priberaniu na váhe, to sa však dá vyriešiť vhodnou úpravou kŕmenia. U sučiek niektorých veľkých plemien sa uvádza v malom percente výskyt močovej inkontinencie vo vyššom veku, ktorá sa potom rieši medikamentózne.

6. Aké výhody prináša kastrácia pre majiteľov psov?

Výhody sú zjavné, okrem nekontrolovateľného množenia sa sučka ani nehára, pes neuteká za hárajúcou sučkou. U psov – samcov sa znižuje intenzita agresivity k ostatným samcom. Nemení sa ale povaha psa a ani lovecký pud. (poračovanie na str. 11)

(pokračovanie zo str. 10)

Stretávam sa s tým, že niektorí majitelia majú zábrany nechať kastrovať svojho psíka alebo sučku v obave, že je to proti prírode a psy budú mať z toho psychické problémy. V skutočnosti, ak máte doma plodného psíka a niekde sa nachádza hárajúca sučka, on ju cíti, pre neho je to veľká frustrácia a je doslova nešťastný, že za ňou nemôže ísť. Ujde, prehryzie plot, pobije sa s ďalšími psami. Kastrovaný psík si neuvedomuje, že prišiel o semenníky, len mu zrazu tá sučka nechýba a je spokojný, nič ho netrápi.

7. Aké ohlasy na kastráciu ste zaregistrovali počas svojej praxe?

Od klientov mám na kastráciu dobré ohlasy. Sama som majiteľkou dvoch kastrovaných psov. Podľa dnes známych výskumov kastrované psy vedú zdravší,

pokojnejší a dlhší život.

Vážení spoluobčania, obec opakovane registruje nespokojnosť občanov s veľkým počtom chovaných a voľne sa pohybujúcich psov v našej obci. Chceme však pripomenúť, že táto situácia vzniká najmä nedodržiavaním nariadení a nedisciplinovanosťou majiteľov psov.

Pre občanov dávame do pozornosti všeobecne záväzné nariadenie č.2/2014 o podmienkach držania a chovu psov v obci Liptovská Teplička.

Tým majiteľom psov, ktorí sú zodpovední voči svojim miláčikom aj voči spoluobčanom, ďakujeme

Ostatným dávame do pozornosti a na zváženie odporúčania MVDr. Lenky Gigacovej Vernerovej.

Anna Štrbková

ČO RIEŠIA POSLANCI ?

V našej obci sú zriadené tri komisie. Sú to poradné, iniciatívne a kontrolné orgány obecného zastupiteľstva, ktorých členmi sú poslanci obecného zastupiteľstva, ale môžu byť aj neposlanci – občania, ktorí sú odborníci v oblasti, na ktorú je komisia zameraná. Každá komisia má určenú náplň, respektíve rozsah pôsobnosti.

Komisia výstavby a životného prostredia sa zameriava na:

- Pozemky – Komisia posudzuje a predkladá stanoviská k nájmu a predaju nehnuteľnosti vo vlastníctve obce s malou výmerou alebo nepravidielnym tvarom, ktoré sú príslušné k nehnuteľnosti žiadateľa. Ku každej nehnuteľnosti sa pristupuje individuálne a na základe faktorov ovplyvňujúcich nájom alebo predaj nehnuteľnosti odporúča obecnému zastupiteľstvu zaujať patričné stanovisko.
- Projektové dokumentácie – členovia komisie sa môžu pýtať, pripomienkovať a nahliadať do projektovej dokumentácie jednotlivých projektov pripravovaných obcou.
- Životné prostredie – do tejto oblasti patrí problematika čistoty obce, úprava cintorína, pravidelná kosba pozemkov, triedenie odpadu, nelegálne skládky...

Vážení spoluobčania, chceme vás uistiť, že poslanci sa snažia riešiť vzniknuté problémy, aj keď niektoré sú na dlhé lakty a výsledok veľmi nevidieť najmä pre byrokráciu, neochotu, nedostatok financií, nedostatok pracovných síl atď. Je aj na každom z nás, aký postoj k riešeniu vzniknutých situácií zaujmeme.

Obyvatelia obce sa majú podieľať na rozvoji a zveľaďovaní obce a poskytovať pomoc orgánom obce. V súvislosti s tým sú povinní:

- a) ochraňovať majetok obce a podieľať sa na nákladoch obce, vykonávať menšie obecné služby organizované obcou, ktoré sú určené na zlepšenie života, životného prostredia, ekonomických podmienok a sociálnych podmienok obyvateľov obce a sú vykonávané v záujme obce,
- b) podieľať sa na ochrane a zveľaďovaní životného prostredia v obci,
- c) napomáhať udržiavať poriadok v obci,
- d) poskytovať osobnú pomoc a vecnú pomoc pri záchranných prácach a odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti v obci.

(Zákon č.369/1990 SNR o obecnom zriadení § 3 ods.3)

Žiť v peknom a čistom prostredí je príjemné pre oko aj dušu. Našou túžbou je, aby sa každý z nás správal aj na cudzom tak, ako na svojom.

Anna Štrbková – predsedníčka Komisie výstavby a životného prostredia

AKÉ PODUJATIA SA PLÁNUJÚ NA ROK 2025

- 06. 01. 2025
Trojkráľový koncert
- 26. 01. 2025
Pripomienka oslobodenia obce - 80.
výročie (29. 1. 1945)
- 08. 03. 2025
Detská halová (hasičská) súťaž
O pohár starostu obce
- 23. 03. 2025
Vynášanie Majmoreny*
- 23. 03. 2025
Súťaž vo výrobe a jedení šúľancov*
apríl
- Športovec roka 2024
- 04. 05. 2025
Pripomienka sv. Floriána -
Deň otvorených dverí DHZ
- 07. 05. 2025
Kladenie vencov pri príležitosti
víťazstva nad fašizmom
- 25. 05. 2025
Deň matiek - podujatie
- 01. 06. 2025
Deň s rodinou (MDD)
- 07. 06. 2025
Sadenie májov po obci - Rusadle
- 13. 07. 2025
Malý štrbský maratón
- 16. 07. 2025
Beh po schodoch do neba
- 26. 07. 2025
Folklorne slávnosti
Pod Kráľovou hoľou
- 27. 07. 2025
Folklorne slávnosti
Pod Kráľovou hoľou
- 09. 08. 2025
Škoda Horal MTB Maratón
- 29. 08. 2025
Kladenie vencov pri príležitosti
výročia SNP
- 30. 08. 2025
Výstup na Kráľovu hoľu
- 21. 09. 2025
Železný hasič – súťaž TFA
október
- Mesiace úcty k starším
- 24. 12. 2025
Pastierske víťanie Krista,
betlehemci v uliciach

* termín posunutý z dôvodu konania
Farských misií.

PRVÁ DETSKÁ HASIČSKÁ HALOVÁ SÚŤAŽ

V sobotu 16. marca sa v Liptovskej Tepličke konal 1. ročník Halovej súťaže mladých hasičov „O putovný pohár starostu obce Liptovská Teplička“, ale aj prvá súťaž v podtatranskej hasičskej lige päťčlenných družstiev. Táto súťaž sa konala v novej multifunkčnej hale miestnej Základnej školy s materskou školou Štefana Náhaluku. Súťaže sa zúčastnil aj čestný predseda KV DPO SR Prešov pán Marián Rušin, ktorý taktiež privítal a pozdravil všetkých súťažiacich, vedúcich kolektívov, organizátorov a funkcionárov DHZ Liptovská Teplička. Súťažilo sa o veľmi pekné putovné poháre starostu obce, ktoré budú zdobiť vitríny víťazov počas celého roka. Po slávnostnom nástupe sa pristúpilo k plneniu hasičských disciplín podľa pravidiel hry Plameň, a to štafety dvojíc, uzlovej štafety a štafety 5 x 30 metrov. Hlavným rozhodcom celej súťaže bol pán Ján Kala. Súťaže sa zúčastnilo 24 kolektívov mladých hasičov z okresu Poprad, Stará Ľubovňa a Levoča.

Spomedzi 11 chlapčenských kolektívov sa tým najlepším stala Štrba I., 2. miesto patrilo Šuňave I., 3. miesto Šuňava II., 4. miesto Spišská Belá, 5. miesto Lučivná, 6. miesto Hniezdne III., 7. miesto Štrba II., 8. miesto Hniezdne II., 9. miesto Liptovská Teplička, 10. miesto Spišský Hrhov a 11. miesto Hniezdne I.

V kolektíve dievčat sa najlepšie umiestnila Šuňava I., 2. miesto Vikartovce I., 3. miesto Šuňava II., 4. miesto Šuňava III., 5. miesto Veľký Slavkov, 6. miesto Vikartovce II., 7. miesto Štrba, 8. miesto Spišské Bystré, 9. miesto Spišský Štiavnik, 10. miesto Vikartovce V., 11. miesto Hôrka, 12. miesto Vikartovce III. a 13. miesto Vikartovce IV.

Už teraz sa tešíme na ďalší ročník súťaže mladých hasičov „O putovný pohár starostu obce Liptovská Teplička“.

Za DHZ Ing. Veronika Prašková

FOLKLÓRNE SLÁVNOSTI POD KRÁĽOVOU HOĽOU 2024

27. a 28. júla 2024 ožil areál amfiteátra 27. folklórnymi slávnosťami Pod Kráľovou hoľou. Najväčším lákadlom pre návštevníkov bol opäť alegorický sprievod s ukážkami remesiel. Naplnený bol však aj amfiteáter počas vystúpení folklórnych kolektívov. V programe účinkovali folklórne skupiny z Liptova, Spiša, Horehronia a goralského pôvodu: Kicora Lendak, Goroli Lendak, Harichovčan Harichovce, Tepličan Liptovská Teplička, Kriváň Východná, Vernár z Vernára, Šambrinči Šambron. Folklórne súbory: Magura z Kežmarku, Partizán z Banskej Bystrice, Dúbravček z Považskej Bystrice, Turnička z Liptovskej Tepličky, Raciborzania z Racibórz (PL). Ľudové hudby, instrumentalisti, speváci: DEH ZUŠ, ľudová hudba Stana Baláza i zábavná skupina Drišľak. Zrealizované boli výstavy fotografií Vladimíra Lindera s témou Naše deti, výstava k 50. výročiu FSK Tepličan, výstava svadobných ručníkov, tvorivé dielne- vyšívanie, spracovanie vlny a ľanu, výroba pozdravu; remeselný jarmok, alegorický sprievod, sv. omša a ďalšie. Počas slávností si svoje 50. výročie pripomenula miestna folklórna skupina Tepličan. Vystupujúci sa tešili pozitívnym ohlasom od divákov. Novinou podujatia

bola videoprojekcia na zadnej stene pódia, ktorá bola pre návštevníkov vítaným doplnkom. Podujatie realizovala obec Liptovská Teplička s finančnou podporou Fondu na podporu umenia, KOČR Severovýchod Slovenska z dotácie Ministerstva cestovného ruchu a športu, Prešovského samosprávneho kraja a ďalších.

Mgr. Katarína Fedorová

DEMENCIA A ALZHEIMEROVA CHOROBA

Vedeli ste, že demencia nie je to isté ako Alzheimerova choroba? Pri každej demencii dochádza k zhoršeniu duševných schopností, ktoré zasahuje do každodenného života postihnutej osoby.

Alzheimerova choroba môže byť druhom neurodegeneratívnej demencie, ktorá sa vyskytuje najčastejšie a okrem iného spôsobuje problémy s pamäťou, rečou a správaním. Príznaky sa zvyčajne vyvíjajú pomaly a časom sa zhoršujú, až sú nakoniec také závažné, že vplývajú na všetky každodenné úlohy. Hoci je pravda, že ide o progresívne a nezvratné ochorenie, mali by sme konať v úvodných štádiách, keď náš mozog ešte nie je nenapraviteľne poškodený, a v záujme oddialenia klinického nástupu Alzheimerovej choroby by sme si mali precvičovať kognitívne funkcie. V tejto fáze zohráva dôležitú rolu vzdelávanie spoločnosti, aby ľudia poznali prvé príznaky Alzheimerovej choroby. Alzheimerova choroba má mnoho podob. Príznaky sa líšia v závislosti od postihnutej oblasti.

Prvých desať príznakov Alzheimerovej choroby

1. ZMENY PAMÄTI Príkladmi straty pamäti v počiatočnom štádiu môžu byť neschopnosť spomenúť si na nedávne poznámky alebo udalosti, opakované kladenie rovnakej otázky alebo zmätenosť, pokiaľ ide o zavedené spôsoby alebo zvyklosti.

2. STRATA ORIENTÁCIE Ďalší jasný prípad, ktorý by mal vyvolať podozrenie na demenciu. Keď si nepamätáte, prečo ste odišli z domu a bezcieľne sa potulujete, nespomínate si na cestu do obchodu alebo pekárne alebo nevíete, ako sa dostať domov, je to signál, že by ste mali požiadať lekára, aby vás poslal na vyšetrenie na pracovisko, ktoré sa špecializuje na diagnostiku a liečbu demencie.

3. ZMÄTENOSŤ V ČASE „Včera som bol/-a kúpiť ovocie“, hoci to v skutočnosti bolo pred viac než týždňom, keď tam postihnutý/-á bol/-a... alebo „Moja vnučka bola minulý mesiac na svätom prijímaní“, keď to v skutočnosti bolo pred viac než tromi rokmi... Pri takýchto vyjadreniach by sme mali zvážiť návštevu neurológa.

4. ŤAŽKOSTI S VYKONÁVANÍM ÚLOH DOMA, V PRÁCI ALEBO KAŽDODENNOM ŽIVOTE Znakmi toho, že sa niečo deje, sú každodenné situácie v domácnosti, napríklad keď nevíeme, čo máme kúpiť, nevíeme používať spotrebiče, nepoznáme peniaze alebo naraz vieme vykonávať len jednu

činnosť. A v práci to je zas zabúdanie na dôležité udalosti, dlhšie trvanie činnosti alebo ťažkosti pri vykonávaní obvyklých úloh.

5. ŤAŽKOSTI PRI ROZHODOVANÍ Ľudia s miernou poruchou a v rôznych štádiách ochorenia si začínajú uvedomovať, že ich schopnosť rozumieť, oceniť, argumentovať, vyberať a prijímať rozhodnutia sa zmenila.

6. ŤAŽKOSTI S UMIESTŇOVANÍM PREDMETOV NA ICH MIESTO V ranných štádiách demencie majú ľudia sklón skladovať veci alebo si skrývať predmety osobnej potreby, dokonca aj jedlo a uchovávať ich na neobvyklých miestach alebo nie na svojom mieste, takže ich neskôr často nenájdu.

7. ZMENY NÁLADY Pri rýchlom zhoršovaní a prechode do demencie sa obvykle vyskytujú apatia a podráždenosť a to spolu s inými príznakmi, ako sú depresia a úzkosť. Medzi ďalšie zmeny, ktoré by mohli byť príznakom nástupu demencie, patria poruchy spánku, poruchy chuti do jedla, dezinhibícia (zníženie kontroly nad vašimi impulzmi) a agitácia (pohybový telesný nepokoj).

8. ŤAŽKOSTI SO SPOZNÁVANÍM OSÔB ALEBO CHÁPANÍM VZÁJOMNÝCH SÚVISLOSTÍ MEDZI OBJEKTMI Pozornosť by sme mali zbystriť aj pri agnóziách. Agnózia je neschopnosť alebo ťažkosť s poznávaním každodenných predmetov alebo známych ľudí. V ranných štádiách zhoršovania Alzheimerovej choroby je postihnuté vizuálno-perceptívne spracovanie vnemov.

9. PROBLÉMY S REČOU Ľudia s demenciou môžu mať deficit týkajúce sa denominácie (pomenovania), tvorby reči a porozumenia verbálnemu (slovnému) a písomnému prejavu, hoci je pravda, že tieto zmeny sa môžu líšiť v závislosti od konkrétnej demencie.

10. NOVÉ OCHORENIA Keďže sa objavujú nové ochorenia, nie je vylúčené, že v budúcnosti môžu vyvolať nejaký druh demencie.

Ak spozorujete niektorý z týchto príznakov alebo problémov vo svojom správaní alebo v správaní člena rodiny, odporúčame vám, aby ste sa poradili s neurológom, ktorý sa špecializuje na kognitívne funkcie.

Anna Štrbková

NAŠA RODNÁ OČAMI MLADÝCH

Pre mnohých je toto miesto d'aleko stratené v chodbičkách ich pamäte. Iní povedia, že tu nič nie je a kopa ľudí o ňom ani nepočula. To však ani v najmenšom neovplyvní moju lásku k nemu - k mojej rodnej obci Liptovskej Tepličke.

Hovorí sa, že „všetky cesty vedú do Ríma“, majestátneho, svetoznámeho mesta, takmer neporovnateľného s malou dedinkou uprostred Slovenska, no predsa tieto dve miesta zdieľajú pomyselnú poslednú zastávku sveta a v mojich očiach ešte mnoho iného. Podobne ako brány Vatikánu obklopujú mrakodrapy siahajúce do nebies, moja domovina je ukrytá medzi mohutnými horskými obrami. Státisíce stromov stojacich len na krok od seba, pripomínajúce davy ľudí na Svätopeterskom námestí, neodhalia ani najmenší kúsok zeme. Spomedzi nich tichý vetrík pomaličky kráča dolu údolím po „schodoch do neba“ - políčkach ležiacich na kopcoch, zdobených tými najpestrejšími hlávkami kvetov. Zdalo by sa, že boli namaľované štetcami talianskych umelcov, ktorí rovnako ozdobili Rím Španielskymi schodmi. Naprieč celou dedinou tečie skromná rieka Teplica, ktorá si nikdy neoblečie zimný kabát a jej piesne sa ozývajú ulicami každý deň. Pri pohľade na prísne pozerajúce sa múry domov hádam, aké príbehy ukrývajú. Moje obľúbené sú tie, ktoré dýchajú folklórom a tradíciami. Ktoré tvoria dušu dediny a spájajú srdcia ľudí. Ktoré vo mne prebudia nadšenie a rozutekajú zimomriavky. Ktoré pomáhajú oživiť piesne a tance dávnych predkov. Tieto príhody počúva drevený amfiteáter, postavený nad Tepličkou, kde ani jeden moment, ani najtichší šepot neunikne jeho ušiam. Nie je veľký tajnostkár, práve naopak, raz ročne zvolá všetkých Tepličanov ku sebe a prečíta im najkrajšie stránky svojho denníčka. Vtedy sa aj najtemnejší kút rozžiari a ja ďakujem Bohu, že toto miesto volám domovom.

Aká si mi krásna, rodná zem moja. Ako rada sa vraciam pod húštiny tvojich hôr. Ako mi pri začutí tvojho mena podskočí srdce. To si nikdy nenechám vziať.

Katarína Smolárová

NAVŽDY NÁS OPUSTILI 2024

Bystrík Mucha
Anna Kondulová
Ladislav Čonka
František Kováč
Stanislav Sýkora (rodák)

Ján Kováč
František Vernarec
František Nahalka
Marián Mezovský
Ján Suchárek
Miroslav Harvan
Július Pačaj
Stanislav Bulava
Daniel Smolár
Ján Baherník
Anna Pačajová
Alžbeta Zavadská
Anna Slivošová
Mária Ovsiaková
Miroslav Bulava
Matej Matejkov
Alexander Nagy
Peter Koreň

Spomíname

Radi by ste prispievali do novín článkami o živote v obci, jej histórii a zaujímavostiach? Dajte nám o sebe vedieť na kultura@liptovskateplicka.sk.

Vaše príspevky do novín môžete posilať na adresu redakcie. Ak budú spĺňať podmienky štatútu novín, radi ich zverejníme.

Obecné noviny

LIPTOVSKÁ TEPLIČKA

občasník zo života obce

Vydáva: Obec Liptovská Teplička

Reg. číslo MK SR: EV 6188/24/PT

ISSN 1338-8266

NEPREDAJNÉ

Redakcia:

Obec Liptovská Teplička,

Ul. Štefana Garaja 398/16,

059 40 Liptovská Teplička

IČO: 00326330

Tel.: +42152 78849 11

email: kultura@liptovskateplicka.sk

Redakčná rada:

Mgr. Katarína Fedorová (šéfredaktor, red., grafické spracovanie), Mgr. Anna Ivanová, Anna Štrbková, Bc. Renáta Mezovská, Bibiána Chovanová.

SPOMIENKOVÝ PRÍBEH PARTIZÁNA, ÚČASTNÍKA SNP V LIPTOVSKÉJ TEPLIČKE

Liptovská Teplička, veľká rázovitá drevorubačská dedina so zachovalou utešenou ľudovou architektúrou, stvorená pre maliara a Plickovu kameru, okrem toho, že bola aj pod snehovou prikrývkou až neskutočne krásna, bola už len chudobná, vytrovená dlhým zásobovaním partizánov a potom ošklbaná Nemcami. Neočakávali sme, že bude naším príchodom nadchnutá. A naozaj, nikto nás nadšene nevítal, ale zato sme boli o hodinu všetci ubytovaní. Naša ubytovacia skupina prišla do Tepličky o čosi skôr a národný výbor zafungoval veľmi jednoducho a veľmi účinne. Každý z nás dostal kartičku a na kartičke číslo domu. Ešte pred tým sa po dedine bubnovalo, aby si každá rodina, ktorej budú partizáni pridelení, za povinnosť držala poskytnúť im to najpotrebnejšie.

A medzi tým najpotrebnejším sa vyslovene hovorilo, aby sa každý jeden partizán mohol riadne vykúpať a oprat', vyvariť všetko zo seba. Joj, to bolo múdre a krásne! Múdrejšie a krajšie ako tisíc slávnostných prejavov. Boli aj také domácnosti, kde popridelovali po dvoch i po troch partizánoch, no mne sa ušlo bývať samému. Aj keď si človek v tých minulých zlých mesiacoch privykol neostýchať sa, zaklopať neraz nočnou hodinou na neznámy oblok, teraz som vchádzal do dvora veľmi rozpačito. Otrčal som lístok, gazda práve vychádzal z drevárne, gazdiná z maštale. Prijali môj príchod odovzdané ako údel, ktorý prináša so sebou vojna. Slušne mi otvorili dvere do kuchyne. Mal som ešte zopár listov tabaku, ktorý naši zásobovači boli skupčili od Maďarov. Gazda mi podal doštičku, tabak som krájal pomaly a veľmi na tenko, chcel som ukázať, že viem s takou vzácnosťou zaobchádzať, a keď sme si ukrúcali do novín, veľmi som dbal, aby mi neodpadla ani smietka. Pri cigarete sa už dalo aj nejaké slovo stratiť. A tak som sa dozvedel, že okrem dvoch 13 – 14 ročných chlapcov a osemnásťročného dievčatka, čo sedeli na lavici, obzerali si ma a pod chvíľou si čosi šuškali, chýba najstarší syn, ktorý ako vojak odišiel do Povstania a dosiaľ sa nevrátil. A okrem toho im dve malé deti zomreli. No, kde sa s týždňovkou chodí do hory, tam býva obyčajne na deťoch požehnanie. Rodičia s dievčatom sa išli uložiť do kuchyne, ja som ostal s chlapcami v izbe. V kúte ma vábila odostlaná posteľ. Oči sa mi počínali lepiť. Vrátil sa gazda a podával mi pušku. Celkom som na ňu zabudol, ostala ležať v kuchyni pod lavicou. Bola nabitá. Zaistená, ale keď padla tma, celá rodina odišla do izby a ja som vhuhol do veľikánskeho šafla s teplou vodou. Namiešal som si horúcej, akú som len mohol zdržať, červenel som ako rak, z minúty na minútu som cítil, ako sa mi pomaly vracia radosť zo života a pocit ľudskej dôstojnosti. Kto takýto očistný kúpeľ zažil, pochopí a uverí, že sa nim voláko umyje nielen telo, ale aj duša človeka. Všetko zo seba i z batoha som natlačil do cínového hrnca, nech sa to tam len dlho varí a ponavliekal som na seba čisté, čo mi požičal gazda. A na stole ma ešte čakalo zrkadielko a britva. Keď potom gazdiná v izbe postavila na stôl hlinený hrniec polievky, voňajúcej hubami a urobila nožom kríž na bochníku domáceho ražného chleba, náhle som si predstavil mamu a celú našu veľkú rodinu a náš malý útulný dom. Mohol som iba hlavu skloniť nízko nad tanier a bez slova chlípať horúcu polievku, ktorá teraz viac ako hubami voňala teplom rodiny. Bol čas spať. V drevniciach, kde sa včas stáva, nie je zvykom po večeri len tak po daromnici vysedať.

Autor: Roman Kaliský, foto: Internet
Spracoval Ján Chovan